

Kompetenču pieeja mācību satura apguvei: ko tas nozīmē skolotājam?

Dr. Dace Namsone

VISC seminārs

20.10.2016.

Domāsim par to, ko varam darīt jau šodien

- *Kādas darbības klasē veic skolotājs, lai skolēna mācīšanās rezultāts būtu kompetence?*
- *Kādas prasmes nepieciešamas skolotājiem?*
- *Kā iespējams noskaidrot, vai skolotājiem ir vajadzīgās prasmes?*
- *Ko varam darīt pašvaldībā un katrā skolā, lai pilnveidotu skolotāju prasmes?*
- *Ko skolām un IP piedāvā LU SIIC?*

SKOLOTĀJIEM SKOLU VADĪTĀJIEM PAŠVALDĪBĀM

DARBSEMINĀRI

Ķīmijas, fizikas, bioloģijas,
matemātikas un dabaszinību
skolotājiem.

MĀCĪŠANĀS SKOLAS VIDĒ

- Ilgtermiņa sadarbība starp vienas pašvaldības skolām un centra ekspertiem; ekspertīze.
- Grupas savas profesionālās darbības izpētei un uzlabošanai.
- Nodarbības vienas skolas pedagogiem savā skolā.
- Nodarbības skolu direktoriem un/vai direktoru vietniekiem uz rezultātu virzīta mācību procesa īstenošanā.

INDIVIDUĀLA PIEEJA

Centrs piedāvā individuālas
metodiskas konsultācijas un
atbalstu skolotājiem centra
telpās katru otrdienu plkst.
16.00 - 18.00.

PĒTNIECĪBA

UZ REZULTĀTU VIRZĪTS
MĀCĪBU PROCESSS

INOVATĪVA SKOLOTĀJU
PROFESIONĀLĀ PILNVEIDE

INOVĀCIJAS UN PROBLĒMAS
DABĀSZINĀTNU UN
MATEMĀTIKAS DĪDAKTIKĀ

PĒTNIECISKĀ PIEEJA
MĀCĪBU PROCESĀ

MĀCĪBU SATURA UN MĀCĪBU
LĪDZEKĻU ATTĪSTĪBAS
PROBLĒMAS

AGRĪNA SKOLĒNU INTERESES
UN TALANTU ATTĪSTĪŠANA

"PRĀTNIĒKU LABORATORIJA"
eksperimenti un mācības
dabaszinātnēs, matemātikā,
datorikā

Virtuāls konkurss skolēniem
interneta vietnē www.dzm.lu.lv,
dalība starptautiskajā
dabaszinātņu olimpiādē

SKOLĒNIEM

Aizraujošas
nometnes skolas
brīvlaikos

Uzņēmējdarbības simulācija
- zinātņu ietilpīgās ražošanas
spēle "FABRIKANTS"

Matemātika 3.klase

1.uzdevums

Skola D	100	100	100	66,7	77,8	88,9	100	55,6
Skola E	75	40,6	96,9	65,6	68,8	90,6	84,4	78,1

1.uzdevums

Testā apvelc pareizās atbildes burtu!

1.1. Par cik pasaku grāmatu ir vairāk nekā vārdnīcu?

a)par 3 ; b)par 18; c)par 15

1.3.Izteiksmē $45 : 5 = 9$ skaitlis 9 ir

a)dalījums; b) dalāmais; c)dalītājs

*1.5. Annas klasē ir divreiz vairāk zēnu nekā meiteņu.
Klasē ir 8 meitenes.*

Kāds ir zēnu un meiteņu kopējais skaits klasē?

a)16; b)24; c)18

9. uzdevums (6 punkti).

Tukšajās rūtiņās ieraksti skaitļus tā, lai triju skaitļu summa visos virzienos (gan horizontāli, gan vertikāli, gan pa diagonāli) būtu 33!

8	13	
		14

Matemātika 3.klase 9.uzdevums

Skola D	44,4	22,2	22,2	33,3	33,3	22,2
Skola E	75	46,9	43,8	46,9	53,1	46,9

SALĪDZINĀJUMS MĀCĪBU SATURA REFORMĀS

IZVĒLĒTI KRITĒRIJI

**MĀCĪBU SATURA ASPEKTI
2006**

**CAURVIJU
KOMPETENCES 2016**

**MĀCĪŠANĀS UN PRAKTISKĀS
DARBĪBAS ASPEKTS**

MĀCĪŠANĀS MĀCĪTIES

**MĀCĪŠANĀS MĒRĶI
ATGRIEZENISKĀ SAITE**

**ANALĪTISKI KRITISKAIS
ASPEKTS**

**PROBLĒMRISINĀŠANA,
ANALĪTISKĀ UN
KRITISKĀ DOMĀŠANA**

**KOGNITĪVĀS DARBĪBAS
LĪMENIS**

**PAŠIZPAUSMES UN
RADOŠAIS ASPEKTS**

**IDEJU, INOVATĪVU
RISINĀJUMU RADĪŠANA**

**SOCIĀLAIS UN SADARBĪBAS
ASPEKTS**

**SADARBĪBA UN
LĪDZDALĪBA**

SADARBĪBAS IESPĒJAS

MATEMĀTISKAIS ASPEKTS

DIGITĀLĀ KOMPETENCE

**INFORMĀCIJAS
TEHNOLOĢIJU LIETOJUMS**

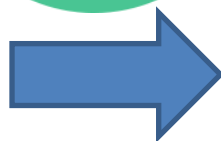
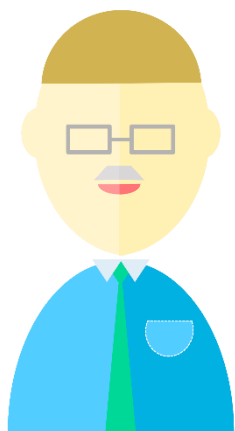
Kompetence

ir indivīda spēja kompleksi lietot zināšanas, prasmes un paust attieksmes, risinot problēmas mainīgās reālās dzīves situācijās.

Kādas darbības klasē veic skolotājs, lai skolēna mācīšanās rezultāts būtu kompetence?

- Produktīvi uzdevumi, situāciju analīze, projekti – dziļa mācīšanās
- Dažādi konteksti, daudzveidīgas situācijas – pārnesuma veidošanas pieredze
- Darbs grupās, saruna - iesaistīšanās
- Jēgpilna atgriezeniskā saite par mācīšanos – mācīšanās apzināšanās
- ...

TRADICIONĀLAIS MĀCĪŠANĀS MODELIS

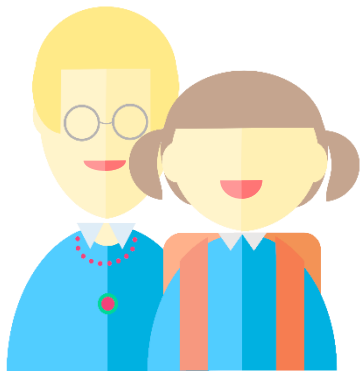
Rezultāts

Trauslas, nenoturīgas zināšanas

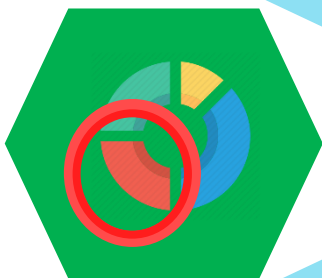
- Fragmentāras
- Inertas, kūtras
- Naivas
- Rituālas

Dziļa izpratne

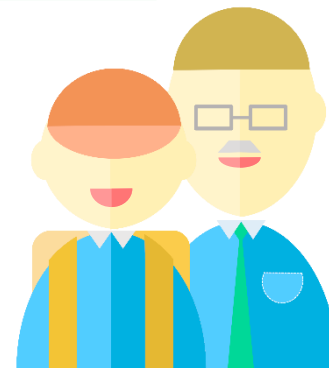
- Izskaidro
- Sniedz piemērus
- Lieto
- Salīdzina, pretstata
- Vispārina
- ...
- */Gardner, Perkins/*

**FORMATĪVĀ
VĒRTĒŠANA**

**SUMMATĪVĀ
VĒRTĒŠANA**

DZILĀS MĀCĪŠANĀS MODELIS

Akcentu pārbīde

- No zināšanām **uz zināšanu lietošanu daudzveidīgās situācijās un kontekstos!**
- No gatavu zināšanu nodošanas un atprasīšanas **uz jautāšanu, sarunu, diskusiju...**
- No frontāla procesa **uz sadarbību!**
- No tikai summatīvās vērtēšanas **uz jēgpilnu atgriezenisko saiti par mācīšanās procesu**
- ...

***Kādas kompetences (prasmes)
nepieciešamas skolotājiem?***

*/lai veiktās darbības stundā izraisītu skolēnu
darbības, kuras rezultētos kompetencē/*

Skolotāja prasmes

Vadīt mācīšanos

- Prot izvēlēties izvirzītajam mērķim atbilstošus mācību paņēmienus.
- Prot veidot produktīvas mācību aktivitātes.
- Prot panākt, ka ikkatrs skolēns iesaistās sarunā, diskusijā.
- Prot iesaistīt skolēnus jēgpilnā IKT rīku izmantošanā.
- Prot īstenot formatīvās vērtēšanas paņēmienus, nodrošināt atgriezenisko saiti.
- Prot ...

Analizēt un reflektēt

- Prot nodrošināt atgriezenisko saiti mācību procesā.
- Prot analizēt savu novadīto stundu.
- Prot analizēt savu un citu kolēģu darbu un pastāstīt par to.
- Prot ...

Sadarboties

- Prot organizēt sadarbību starp skolēniem klasē.
- Iesaistās skolotāju ilgtermiņa mācībās sadarbojoties.
- Sadarbojas ar kolēģiem skolā un ārpus skolas.
- Sadarbojas ar vecākiem.
- Prot ...

Skolotāja prasmes

Apakškompetences	ES (Hattie)	Prasmes darbībā
PCK mācību priekšmetā		
MĀCĪŠANĀS VADĪŠANA (teorija, pieejas, prasmes darīt – „tehnika”...)	0.74	PRODUKTĪVAS MĀCĪBU AKTIVITĀTES
		KATRA SKOLĒNS IESAISTĀS
	0.67	SKOLĒNU METAKOGNITĪVĀS STRATĒGIJAS DARBINĀŠANA
		SKOLĒNU IESAISTE IT RĪKU IZMANTOŠANĀ
		...
		...

JAUTĀJUMI

- *Vai skolotājiem ir vajadzīgās kompetences (prasmes)?*
- *Ko skolotāji domā par to, vai viņiem ir šīs kompetences (prasmes)?*
- *Kā par to var pārlicināties?*

Kā iespējams noskaidrot, vai skolotājiem ir vajadzīgās prasmes?

Skolotāju prasmes iespējams vērtēt...

	Sasniedzamā rezultāta komunicēšana
0	Skolotājs nedara zināmu stundas sasniedzamo rezultātu vai tas notiek formāli, skolēniem nesaprotami
1	Skolotājs izvirza labi noformulētu mērķi, bet nepārlicinās, vai skolēniem tas ir saprotams
2	Skolotājs izvirza mērķi skolēniem saprotamā valodā un pārlicinās, vai skolēniem tas ir saprotams
3	Skolotājs izvirza mērķi un skaidrus snieguma kritērijus, pārlicinās, vai skolēniem tas ir saprotams
4	Skolēni iesaistās mērķu formulēšanā, precizēšanā, koriģēšanā

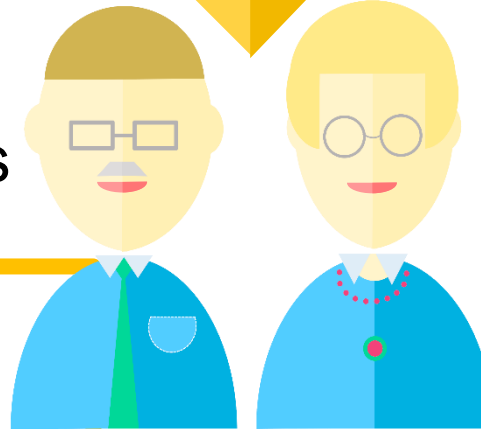
TRADICIONĀLĀ

NEEFEKTĪVI/EFEKTĪVI
ĪSTENO

NAV REZULTĀTA REPRODUKTĪVS

REZULTĀTS

DZIĻĀ

NEEFEKTĪVI/EFEKTĪVI
ĪSTENO

NAV PRODUKTĪVS PRODUKTĪVS

REZULTĀTS

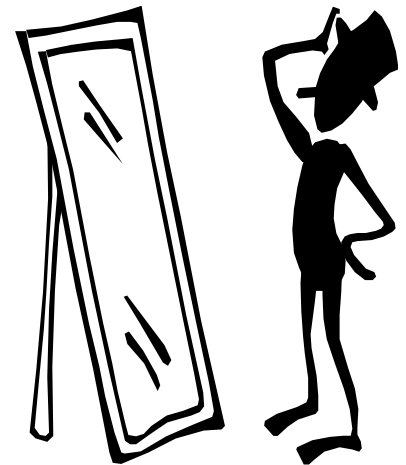

Kritēriji**Neefektīva
mācīšana****Efektīva mācīšana****Skolēnu skolotāju
attiecības***Pārāk liela skolēnu
autonomija**Partnerība***Mācību uzdevumi***Īstermiņa uzdevumi vienā
mācību priekšmetā**Kompleksi, integrēti, ilgtermiņa dziļas
mācīšanās uzdevumi***Mācīšanās mērķi***Nav skaidri mācīšanās
mērķi un snieguma
kritēriji**Dziļas mācīšanās uzdevumi ar
skaidriem mērķiem un skaidri
definētiem instrumentiem, kā mērīt
sasniegto***Skolotāja kontrole/
partnerība***Pārāk liela skolotāja
kontrole**Pakāpeniski tiek būvēta skolēna
kapacitāte vadīt savu mācīšanos; ir
izvēles iespēja***Atgriezeniskā saite***Neefektīva AS vai
nobeiguma vērtēšana**Pastāvīga, efektīva AS, formatīvā
vērtēšana pret izvirzītajiem mērķiem**/ adaptēts No NPDL/*

Kāds mācību process ir neefektīvs?

- *nav skaidri mācīšanās mērķi un snieguma kritēriji*
- *neefektīva AS*
- *lieto IT mācību satura atsegšanai un informācijai*
- *pārāk liela skolēnu autonomija*
- *īstermiņa nesaistīti uzdevumi (vienā mācību priekšmetā)*
- *pārāk liela skolotāja kontrole*
- *...*

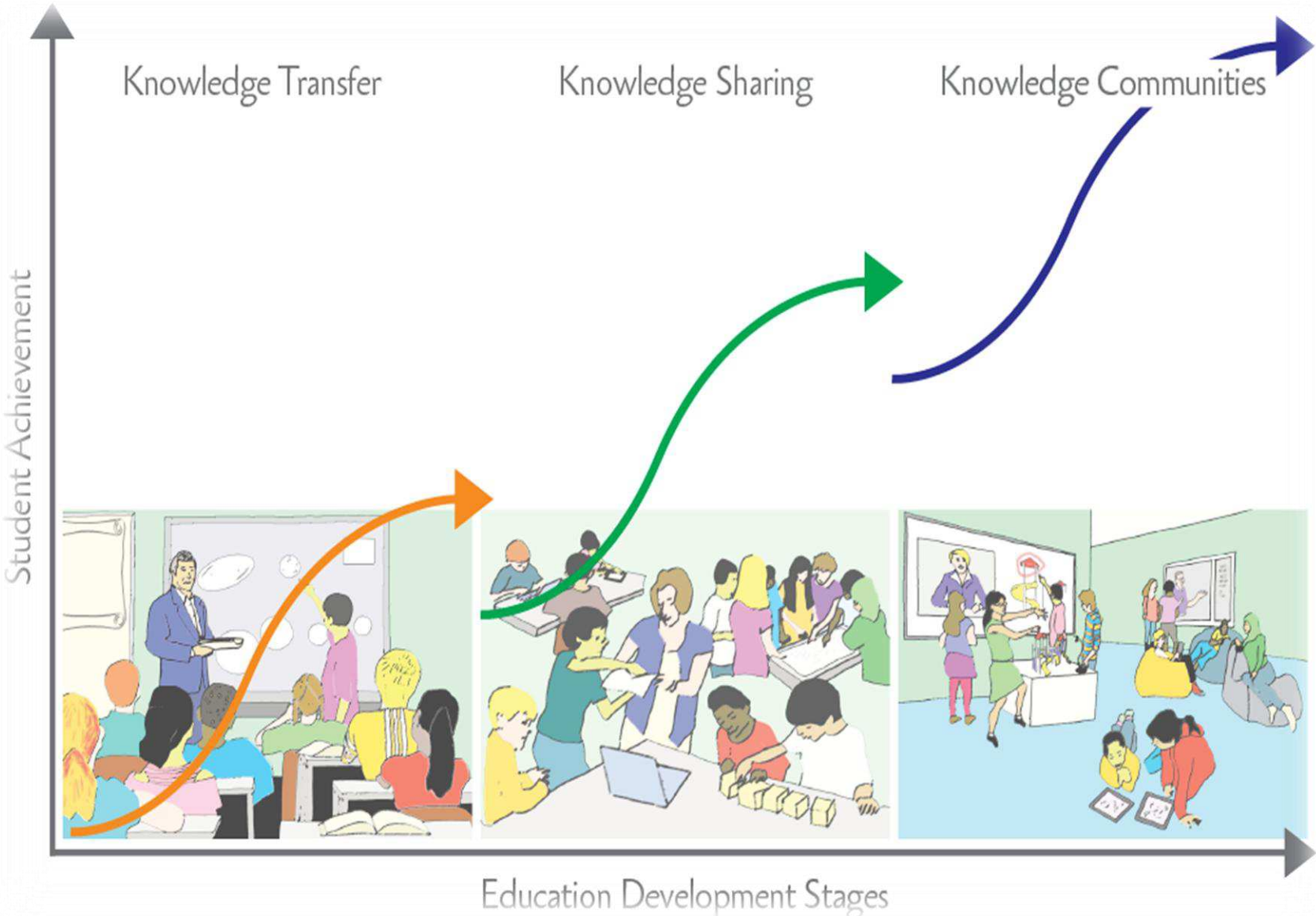
/ adaptēts no NPDL, 2015/

***Ko varam darīt pašvaldībā un katrā skolā,
lai pilnveidotu skolotāju prasmes?***

- ✓ atbalsts katram individuālam skolotāju*
- ✓ skolotāju sadarbība*

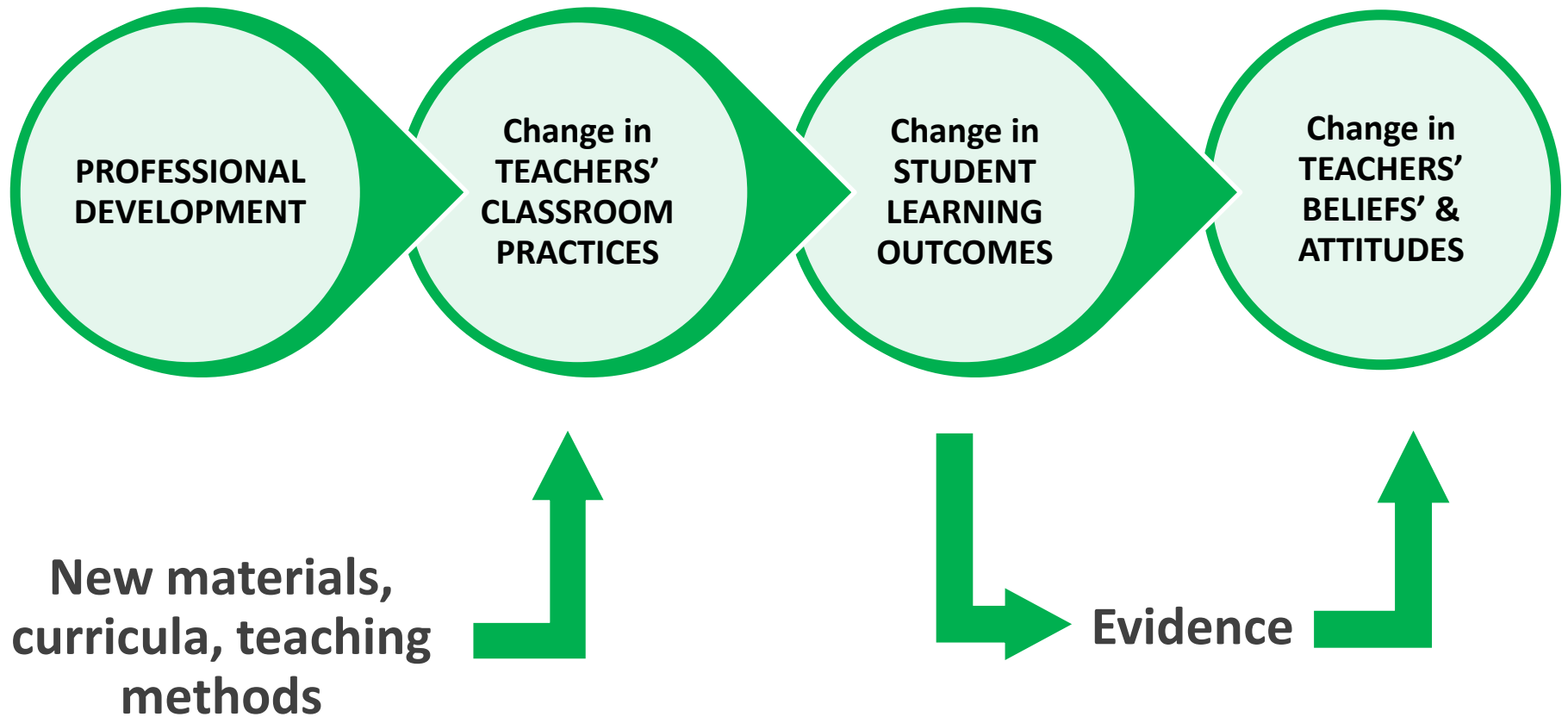
Profesionālais ceļš */Wynn J./*

Kādā līmenī panākt ietekmi?

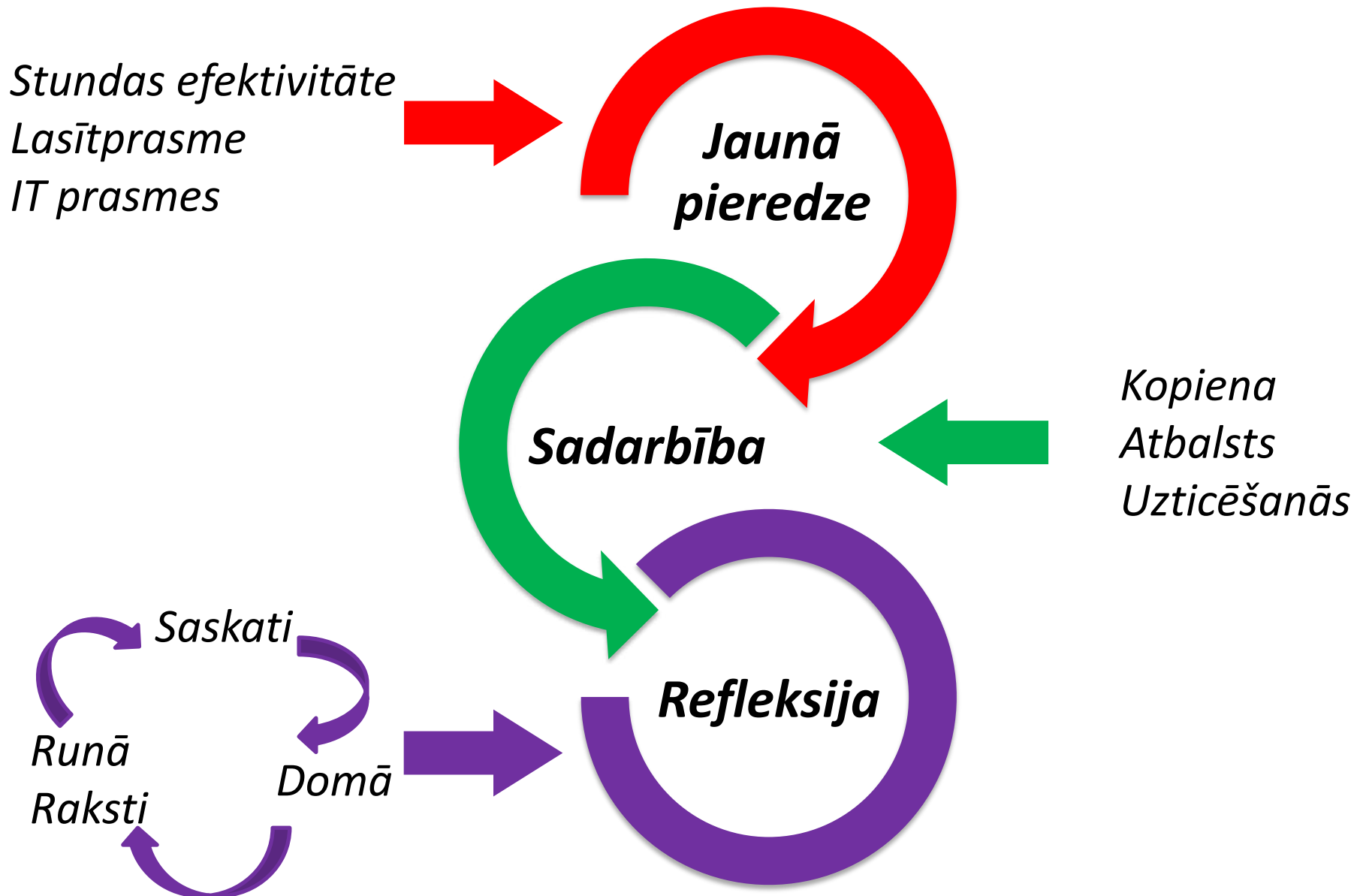
Model for teacher change (Guskey, 2002)

Kādas PP formas panāk ietekmi uz praksi?

- *Darbnīca ar savstarpēju stundu vērošanu*
- *Mācīšanās kopā radot*
- *Savas profesionālās darbības izpētes grupas*
- *Visi skolas skolotāji mācās kopā*
- *Eksperts klasē*
- *...*

Skolotāju mācīšanās modelis

Skola kā mācīšanās kopiena – kāpēc to vajag, kā tas izskatās, kā to iedibināt

- Skaidru, konkrētu un reāli izmērāmu mērķu izvirzīšana un atgriezeniskās saites došana ikvienam
- Atbalsts individuālam skolotājam, palīdzot skolotājiem apgūt nepieciešamās prasmes
- Skolotāju sadarbība, t.sk. stundu savstarpējai vērošanai, plānošanai, analīzei, ...

Pārmaiņu iniciatori

- Analizē situāciju un saprot vajadzībass
- Formulē mērķus un uzdevumus
- Iesaista skolas skolotājus, skolēnus, vecākus

Skola kā mācīšanās kopiena

- Kopā mācās
- Stundās iet cits pie cita
- Kopā plāno, analizē stundas
- Savā starpā nodrošina atgriezenisko saiti

Skolas vadītājs kā pārmaiņu līderis

- Izvirza sasniedzamus mērķus
- Organizē pieredzes apmaiņu
- Organizē sadarbību visos līmeņos
- Sniedz atbalstu
- Iesaistās kopīgajās mācībās

Paldies par uzmanību !

dace.namsone@lu.lv